

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus

Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat de Legibus, de Præceptis
Decalogi, de Restitutione, ac de Contractibus

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Art. I. Quid sint hi Contractus, & quænam locari possint?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40673

ut diximus quaest. 2. art. 4. cum de monopolis: Et ratio est, quia videtur Respublica, & ejus subditi, si minus jure naturali, saltem jure gentium habere jus liberi fori, itaut per monopolia, similesque fraudes pretia rerum non augeantur; Et leges civiles, quae ubique esse solent prohibentes monopolia, videntur jus istud conferre summe necessarium, ut commercia cum indigenis, & externis stare possint.

V. Hoc autem pacto monopolia circa cambia fieri solent ex Sal. dub. 38., Nummularii initio nundinarum praecipue totam fere pecuniam sumendo eam ad cambium sub minori mercede ad diversa loca, ut sic ea in potestatem propriam redacta, non solum commune pretium pecuniae, sed etiam cambiorum mercedem augeant: Aliquando etiam inter se conveniunt campsores de non cambiando, nisi pretio justo summo; nam si pretio

injusto cambirent, procul dubio contra justitiam peccarent, & ad restitutionem tenerentur.

Demum, ut notat Ledesm. apud Sal. dub. 30., campsores aliquando videns penuriam pecuniae esse in foro, solet pecuniam suam abscondere, servaturus in aliud tempus, quo plus valebit, & quando deinde videt pretium cambii auctum, illam manifestat; In quo casu peccatur quidem contra charitatem, & justitiam legalem, si id fiat cum notabili damno Reipublicae, non tamen contra justitiam commutativam; Quod etiam dicitur, cum quis, verbi gratia, occultat suum frumentum, & servat usque ad mensem Maii, ut carius vendat; quod certe est contra charitatem, si fiat in gravi necessitate Reipublicae; Quamvis Tolet. putet lib. 5. cap. 93. hoc esse etiam contra justitiam commutativam.

Q U A E S T I O VII.

De Locatione, & Conductione.

Examinandum in primo, Quid sint? Secundo, Quid ferant? Tertio, Quo modo famuli, & alii conducere debeant? Ubi nonnulla alia huc spectantia resolvuntur.

ARTICULUS I.

Quid sint hi contractus, & quænam locari possint?

- I. Per locationem Persona, vel res ad usum, vel fructum pretio conducitur; Per conductionem vero Persona, vel res ad usum, vel fructum pretio accipitur.
- II. Quae possunt vendi, universim locari possunt; nisi aliquando id jure

vetetur. Res usum consumptibiles solum ad ostentationem locari possunt, non secus ac pecunia. Res vero locata potest sublocari, sine tamen detrimento primi locataris.

- III. Domus meretrici, aut usurario locari potest ab eo, qui non tenetur eorum peccata impedire; Non licet tamen sternere, verbi gratia, lectum meretrici, nisi forte ad mortem evadendam. Immo nec ad evadendam mortem licitum est esse

internuncium meretrici ad peccandum. Num liceat saltem ad mortem evadendam deferre literas provocantes ad peccatum?

IV. Tenere domum ludo expositam, si ut plurimum ludentes blasphement, aut furentur, nullatenus licet. Immo nec Principes possunt id permittere, quamvis possint permittere meretrices?

V. Non licet aurigis concubinam conducere ad Amasium, ne lucrum amittant.

VI. Ne metu quidem mortis licitum est cooperari cum peccato proximi, ponendo actiones proxime ad illud concurrentes, puta admoventes scaldas volenti ascendere ad Virginem stuprandam.

VII. Cur aliquando possint in trivemiis, & in Castris permitti ludi, qui saepe cum blasphemis, furiis, & dolis conjunguntur; non tamen in Civitatibus? Et quare in Civitatibus Histriones permittantur?

VIII. Universim qui possunt vendere, possunt locare, & qui possunt emere, possunt conducere; nisi jure positivo id vetetur, ut in multis casibus.

I. **L**ocatio definitur Contractus, quo persona, vel res aliqua ad usum, vel fructum pretio conducitur: Dicitur, Quo persona, quia potest se ipsum quis, vel servum alteri locare: Dicitur, Vel res, sive mobilis, sive immobilis: Dicitur, Ad usum, vel fructum; quaedam enim locantur ad usum, ut saccus, equus, domus, &c.; quaedam ad fructum, ut ager, pascua, redditus, vectigalia: Dicitur demum, Pretio, idest re pecunia aestimabili; nam si fiat pro obsequio personali, verbi gratia, erit contractus innominatus, Do, ut facias, &c.; Quare distinguitur Locatio a Venditione, & Mutuo, quia per hac transfertur domi-

nium; distinguitur a Commodato, & Precario, quia his conceditur res liberaliter absque pretio; distinguitur a Deposito, quia vi depositi non conceditur usus rei, nec ejus fructus.

Econtra Conductio est Contractus, quo persona, vel res ad usum, vel fructum pretio accipitur; nam locatio, & conductio sunt contractus reciproci, ut emptio, & venditio.

II. Queritur nunc primo; Quanam possint locari, aut conducere?

Respondeo, ea omnia, quae possunt vendi, & emi, possunt pariter locari, & conducere, nisi jure aliquo prohibeatur; nam servitutes reales, ut praediales, possunt vendi, non tamen locari, ex leg. *Locare*, ff. *Locati*; sicut e contra bona pupilli, Minoris, Ecclesiae, & dotalia locari possunt, non vendi. Praeterea res usu consumptibiles, ut panis, vinum, oleum, vendi possunt, non locari; nisi ad ostentationem, & pompam, vel ad pignus, eo quod per usum destruantur, nec fructum ullum ferant; Et idem dicas de pecunia. At res conducta non potest vendi, sed solum potest alteri sublocari, dummodo non patiat inde damnum primus locator: Hinc fit, non posse conductorem sublocare meretrici domum conductam, quia id cederet in opprobrium primi locatoris, ut notat Trull., & Reginald.

III. Rogabis hic, An liceat locare domum meretrici, aut usurario, & universim rem aliquam ei, qui putatur ea abusus?

Respondeo, in malum finem certe locari non posse; ad finem vero indifferentem, verbi gratia domum ad habitandum locare meretrici, aut usurario, tunc secluso scandalo possumus, quando non tenemur impedire illa peccata, quae ibi committuntur, ut notat Less. cap. 24. dub. 7., Filiuc. tract. 36. cap. 1. quest. 7., Trull. lib. 6. cap. 1. dub. 11.: Quare cum peccata meretricis,

tricus, & usurariorum non teneamur impedire, siquidem permittuntur a Republica ad majus malum vitandum, ideo licitum est iis domum locare, etiam si praevideantur ibi peccata esse patrandi. Clericis autem cap. 1. de Usuris in 6. vetatur locare domum Usurario publico alienigenae.

Non licet tamen lectum, verbi gratia, sternere meretrici, quia magis proxime ad peccatum se habet lectus, quam domus; & ideo ad cooperandum materialiter illius peccato sternendo lectum, requiritur causa gravissima, verbi gratia, si ceteroqui seruo mortem minetur dominus: Immo nec gravissima isthac causa satis est, ut possit licite famulus ferre literas provocantes ad peccatum, ut communiter docent cum Sanch. contra nonnullos apud Dian. part. 3. tract. 6. resol. 46.: Esse vero internuncium invitando meretricem ad peccatum, ne ad mortem quidem declinandam licere, docent communissime, cum id sit intrinsece malum.

IV. Praeterea communissime pariter Doctores cum Dian. part. 7. tract. 9. resol. 39. Tambur. lib. 8. tract. 2. cap. 9. docent contra Machadum, & Vincentium Justinianum, peccare mortaliter, qui tenet domum ludo expositam; Nec posse Principes ad id dare facultatem, nec permittere; quia talis actio ut plurimum conjungitur cum blasphemis, furtis, & dolis; peccata autem injustitiae, & publica non possunt tolerari, ut possunt tolerari peccata occulta, verbi gratia, meretricis: Ratio est, quia haec non laedunt jus alterius, sunt occulta, & permittuntur ad majus malum vitandum; Eo modo, quo Judith sine peccato ornando se, permittit peccatum Holofernis, quod praevidebat, ad vitandum gravius malum servitutis publicae; Sicut etiam permittuntur peccata Usurariorum, ne cogantur egeni vende-

re minimo pretio res suas: Ludus ergo, qui proxime conjungitur cum blasphemis, & peccatis contra justitiam, non potest permitti praecise, ne pretium locationis domus amittatur; sicut nec potest vendi gladius, verbi gratia, ementi illum ad occidendum inimicum: Quamvis possint vendi ea, quae non proxime, sed remote cum peccato conjunguntur, verbi gratia ornamenta meretrici; quia malus usus tribuitur malitiae utentis, ut notat Lessl. & Trull. lib. 6. cap. 1. dub. 12., quod pariter confirmabimus infra cum de Contractu Ludi quaesit. 2.

V. Dices primo; Possunt ex Dian. part. 3. tract. 6. resol. 11., & Trull. loc. cit., qui sedes locant, vulgo *Seggettari*, necnon aurigae conducere concubinam ad amasium, ne lucrum amittant; ergo pariter licitum est domum locare ludentibus.

Respondeo, antecedens non esse admittendum, & Dian. loc. cit. asserit esse id reprehensione dignum; Quod si nonnemo id admisit, inde est, quia, ut diximus, minor causa requiritur ad permittenda peccata luxuriae, & occulta, quam injustitiae, & blasphemiae publica, quae communiter committuntur a lusoribus: Eadem ratione licitum est ex Lessl. lib. 4. cap. 2. num. 24. carnes vendere volentibus frangere jejunium, quando si ego non venderem, facile ab aliis venderentur; nam in hoc casu non vendendo non vitarem peccatum internum illius, & peccatum externum adhuc poneretur, eo quod ab aliis hic emeret carnes; Sic etiam ex Molin., Rebel., Valent. apud Dian. part. 3. tract. 6. resol. 44. licet vendere vinum iis, quos praevideo revendituros cum fraude.

VI. Verum si actio mea proxime cum peccato jungatur, ut est scellas admovere, vel humeris sustentare, quem scio velle furari, aut velle ascendere ad Virginem stuprandam, non licet

licet id facere, etiam si alter id præstaret, me recusante: Quicquid sit aliquando excuset causa urgentissima, verbi gratia, timor mortis: Qua de re fufe diximus in Trutina thesim damnatarum exponendo thesim quinquagesimam primam ab Innoc. XI. confirmam, ubi ostendimus probabilius esse, quod actiones hujusmodi proxime ad peccatum alterius cooperantes sint intrinsece malæ, atque adeo ne metu quidem mortis licitum esse sic cooperari cum peccato alterius: quamvis in illa profligata thesi solum damnetur, quod famulus actiones hujusmodi citra mortale exercere possit, quando incutitur metus notabilis detrimenti, *puta ne a domino male tractetur, ne torvis oculis aspiciatur, ne domo expellatur.*

VII. Dices secundo: Multi apud Dian. part. 2. tract. 15. resol. 15. putant permitti posse ludum, vulgo *Delli Bonavoglia*, existentibus in triremibus, & ludum, vulgo *Nel corpo di Guardia*, militibus ad tollendum illorum otium: ergo etiam in casu nostro.

Respondeo, transmissio antecedente, nego consequentiam: Disparitas est, quia ludus in triremibus, & in Castris permittitur, ne qui in triremibus sunt, & milites, dum otiantur, majora mala meditentur: at non licet in Civitate ad hunc finem ludum permittere; tum quia majora mala sequuntur ex ludo in Civitate; tum etiam quia multi filii familias furantur, ut ludant, &c.; tum demum quia non tam facile ex civibus, quam ex militibus grave malum timetur: Permittuntur solum histriones ad vitandum otium civium, quia ad permittenda peccata illa luxuriæ minor causa requiritur, quam ad permittenda peccata injustitiæ, & blasphemiæ.

VIII. Quæritur secundo: Quinam possint locare, & conducere?

Respondeo, ut in superiori quæstione, posse locare omnes, qui possunt

Pars IV.

vendere; & posse conducere omnes, qui possunt emere, & econtra, nisi jure positivo prohibeantur: Nam Tutor, & Curator possunt bona pupilli, & Minoris locare, non tamen vendere; Sicut maritus bona dotalia; & conductor bona locata potest sublocare, non vendere: Sic fundi Ecclesiastici locari possunt ad triennium, non vendi; quamvis si alternis annis fructificent, possunt ad sexennium locari, & si tertio quoque anno fructificent, possunt locari ad novennium, ut notat Hart. hic difficult. 3.: Contra vero emere possunt prædia, non tamen conducere milites, sicut nec Curiales, (id est qui obligati sunt Curiæ, ut administratores rerum Fiscalium,) donec rationem administrationis reddiderint; Nec Tutores, & Curatores vestigalia conducere possunt, quousque suæ administrationis rationem non reddiderint: Nec Clerici, aut Monachi conducere possunt lucri causa extra necessitatem prædia laicorum; quamvis possint succedere alteri, qui ea conduxit, ex Cap. 1. *Ne Clerici, De vita, & honestate Clericorum.*

ARTICULUS II.

Quid ferant Locatio, & Conductio?

- I. *Locator expensas necessarias ad usum rei locata tenetur solvere, necnon onera, ac tributa eidem annexa.*
- II. *Quatuor de causis Conductor expelli potest ante tempus præfixum; præsertim si tempore statuto pensio non solvatur.*
- III. *Nequit Conductor absque iusta causa rem conductam ante præfixum tempus dimittere. Quanam autem dicatur iusta causa?*
- IV. *Si Conductor citra suam culpam nequeat uti re conductâ, num teneatur pensionem solvere, ubi impedimentum casu obveniens se teneat ex*

P

parz